

עין משפט
נר מצוה

בד א טושי׳ע א״ע״ ס׳ 5
ספּעק הַ כַּהֲנִיִּים׃
בּה ב ג ד ה מ״י פ״ו
מֵהָ׃ וּמִיָּה וּמִמֶּנּה
הֵלכֶּה כֹּה כֵּב כִּי טוֹשִׁיעַ
אֲדִיעֵ׃ ס׳ 7 ספּעק ג׳:
בּו ר מ״י שֶׁס׳ פ״ח הֲלֵ טו
סַמֵּךְ עֲשִׂין סַב טוֹשִׁיעַ
ח״מ ס׳ 7 ג ספּעק ד׳:
בּו ז מ״י שֶׁס׳ הֵלכֶּה יד
טוֹשִׁיעַ שֶׁס׳ ספּעק ג׳:
כּח ה ט ז מ״י פ״ב מֵהָ׃
נִירוֹשִׁין הֲלֵ יב סַמֵּךְ
עֲשִׂין 7 טוֹשִׁיעַ אֲדִיעֵ׃ ס׳
קַמֵּךְ ספּעק טז׃

מוסף רש"י

דמי בשר בודל. כל זוז חשינה' בארבע דנקי, וכן כל היכי דמי בול, ווייטו עני שליש דמיס' (ב"ק קיב. ובעי"ז כותבות דל: דב"ק ב' ויב"ט סבא). ואחר כך בא בנו מתנתו מתנה, שהרי לא פירש נשעת מתנה כשכיל טעם סבור שמת בני אני נשען מתנה זו (ועי' קיב). שאולמלא היה יודע כי, היינו אומדנא אע"פ שלא פירש מני שפירש דמי (שם). הירצא בקולר. ליהניג' למלסת (גיטין סה) שמתנה ממה למלסת (חורין טה). ואמר כתבו גט לאשה. כי שגל חוקק לבס' ובעי"ז אף על פי שגל אמר מת (שם סה). הרי אלו יכתבו ויתנו. אף על גב דלא אמר מת, דעמיה שמתו לא ועשאן שטחון אף לגרש אלא שפירש כהול על נפשו (חורין טה) שטחון ערומה שואף כהול על נפשו לא הספיק לגמור דכיוו ומשקל לבתמו וטנו נמכיון (כתבות ג' ובעי"ז גיטין יג' וסה). דמסתמי כתיב גלי דעמיה מדלמח כתיב דלגס נמיה קלמה, משס דיולא ליהרר, דלא יחול ליה דמסח קמי ידס' (מתות כ'). אף המפורש. מן היסוד (חורין טה) וגיטין טס). והירצא בשיירא. למדברות (שם ושם). אף המסוכן. שכיב מרע (גיטין יג') וסליה (סה) מתוך חלי (חורין טה). הטסס, והיני תבר אומדנ' דעמא דלמרינ' לא אמר כתבו אלא לימיה הויל' ומסוכן הוא לא נמסין למל' כס (כתבות ג'). כיון דלמר כתבו אף על גב דלא אמר מת דעמא למחב קלמר (גיטין טב).

רבינו גרשום

אמרה ליה איה דאיה מריחה נכון: מאן דהאני תמן מכותבות של יריחה. אמר ואכילנא מניה אחר צנון. ואמר חכמים הואיל ונכנס אחריה לבורקה ולא דלבר אחר לא אמרינן בא עליה שוב ואשרנו במרה היא ואינו יורשה, ואיכא דאמרי נשואה היתה הואיל ונכנס אחריה לבורקה על דעת לא ליה כמאן לגרשה גוטה בה לגרשה אם היא חורתינה אינו דין שירשה הואי דגמר בלבו בחייה לגרשה ומתה לאלתר דיינינן ליה כמאן לגרשה ואינו יורשה: סבלונות הדרי. וכל תכשיטין ששלח לה כדי להביאם עמו: מאכל ומשעה. ששגר לחומר מקורשין לא הדרי הואיל ואכל שם בדינו: הדרא בה היא. אע"פ שאכל שם בדינו הדר כל מאכל ומשעה ואפי' כישא דירקי אגוריה על ידק: ושמיך לו דמי בשר בודל. כלומר אם אכל שם אין מחזירין לו כל הבשר והמאכל כשיעור אשתו שהיה כושילה לשם אלא כל זוז שנתן לה במאכל מחשבין ליה ד' דנקי. הוור מחלקין לר' חלקים ד' חלקים תחזור לו 'חלקי' מנכה לו היינו שליש מנכה: **פסיקא** שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהוא. לעצמו שלא כתב כולו אע"פ שעמד מתנתו מתנה דאמרינן הואיל ושייר קרקע אמרינן דעתיה למימר דלחכי שייר דלסמוך עילייה שיחפסני מנכה אי קאים ולא תחזור לו עולמית מה שנתן. אבל לא שייר קרקע כלא אין מתנתו מתנה ואם עמד חורו כמה שנתן. ובהר אומדן דעתא אולינן במתני': מאן תנא דמתני' דאדיל בתר אומדנא: רבי שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו מתנה. דאומדן דעת הוא. שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה נותן ומתני' ר' שמעון

קמו:

נכנס אחריה אַחורבה אַבֿורקה. פֿי רצינו יעקב דזאַרוסע מיירי ^(א) וצא לרואת אס היא מותרנית אס לאו ואס אינה מותרנית ישאנה ואמרו חכמים הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבדוקה ולא לשם נישואין נכנס ולכן אס מתה לא יירשנה אצל אס לא נכנס אחריה לבדוקה היה יורשה^א וכגון שהחורבה שלו כדלמר ככתובות פרק נערה (דף מט: ושס) לעולם היא נדרות האז היה לו חצר בדרך ונכנסה עמו יורשה דלחלדדייה לנשואין ולפירוש זה לא היתה מותרנית אלא כותבות היו בזיקו כמו שאמרה או היתה יודעת שזנון היה ולכן אמרה מאן יהיב לן מכותבות לאכול עס הזנון ורצינו שמואל פירש שנשאה כבר ונמאלת מותרנית שהיה נדעמו לגרשה ומיהו קשיא דלא הוה ליה למימר הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבדוקה אלא הוה ליה למימר לאחיל ונכנס אחריה לבדוקה ומה שפי' רצינו שמואל מכה הך דהכא שאס היה נדעמו לגרשה שוב אין לו פירות לאו ראהי היא כדפרישית שהרי לאו נשואה היתה ומהיאי דגיטין (דף יח. ת) לקיש דפרק שני דגיטין (דף פ: ת) לא כבירא להו היכי אלא לרבי יוחנן מוציאין פירות משעת ^אונמינה ולריש לקיש משעת כתיבה ולמאי דמפרש ר"י הסתן] אית ליה לריש לקיש משעת חמימה דהא איכא נמי דין ר' שמעון ורצנן פירי משעת כתיבה עד שעת חתימה^א: **מִיבֿרָא** ומשתיא **אָא** הדרי **סבֿלונות** הדרי. ומוהרי הדרי ויינו סבלונות ומרי גווני מוהרי כדפי' רשז"ס לעיל): **מֵאֵן** תנא דאוי' בתר אומדנא בו. ^אע"פ אי שייכא הך מילתא בדברים שגלז אינס דברים ובפרק שני דקדושין (דף מט: ושס) הארכתי **זה**^א: **רָבֿי שִׁמְעוֹן** שזורי היא. וה"ה היה יכול לומר רצנן דידיה אלא לרבי שמעון ומחלוקתו קלמר^א או נמי משום דר' שמעון שזורי אית ליה טפי דאולינן בתר אומדנא יותר מדרבנן דידיה להכי נקט ר' שמעון שזורי:

ומסקה שהאכילס והסקס ישומו בזול כדמפי' לקמיה לפחות שליש מדמיו שבענין זה שמין כל מחזירין אוכלים הנאכלים מתחלה שלא לרעת חורש שאילו היה יודע שצריך להחזיר לא היה אוכל משלו ומיהו בזול מיהא מחזיר. וה"נ אמרו (ב"ק דף ב.) גבי אכלה מתוך הרחבה משלמת מה שנהנית דמי עמיר בזול או דמי שעורים בזול וכן (כתבות דף ד:) גבי הניח להם אביהם פרה שאולה שחטוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול. ומהכא פשטינן לכל בזול דהיינו כל הדמים חסר שליש. כל זוזא חשבינן ואמרי' לשלומי בארבעה דנקי ארבע מעות דהיינו שני חלקי דינר שהרי שס מעה כסף דינר ודנקא היא מעה: **בִּרְתֵּנִי** ^אעני מרע שכתב כל נכסיו לאחרים. וה"ה אס חילק על פיו בלא כתיבה שאמר נכסיו לפלוני ^א כדמניה לקמן (דף קט: ב) כללמן על בני רועל שמתה וקיימו חכמים את דבריה וכגון שהיו עדים שהיה שכיב מרע שכתב או נתן מתנה זו או שכתב בשטר כד קאיר ודמי בערסיה כדלמרי' לקמן בגמרא [קנא:]: שייר קרקע כל שהוא.

בגמ' [קמט:]: **מסנתו מסנה**. דמתנת שכיב מרע כמקלס אס עמד מחליו אינו חוזר וכגון שכתב זו קנין כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:]: והלכתא מתנת שכיב מרע כמקלס בעי קנין אע"ג דמית ומלוה מחמת מיתה ^א כמקלס לא בעי קנין והוא דמית [אצל אס] עמד חוזר אע"ג דקנו מיניה הואיל ומדלגת מיתה כוה מתנה זו: **מסנתו מתנה**. הואיל ושייר לעצמו הרי היא כמתנת בריא הלכך בין עומד מחליו בין מת מתנתו קיימת דשלא מדלגת מיתה נתן: לא שייר קרקע כל שהוא אין **מסנתו מסנה**. ואס עמד חוזר אפי' קנו מידו שגראין הדברים שמתנת מיתה נתן וע"מ שאס לא ימות לא יתקיים מתנה דמדלס שייר מידי אמרי' ^(א) לאו אדעתא דהכי יהב ליה שאס יעמוד מחליו ימות כרצע ויטערך לבדיות. אצל אס מת מיהא מתנתו מתנה בין שייר בין לא שייר כדמוכס בגמ' [קמח:]: אמר רב נחמן שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים רואין אס כמתלק מת קנו כולן כי' ואפי' לא קנו מידו קנו כל הנכסים לאחר מיתתו היכא דלא שייר מידו דרביר שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו וטעמא מפרש בגמ' [קמח:]. ודוקא שכיב מרע שכתב כל נכסיו סתם ולא כוה מחמת מיתה ולא הזכיר דברי מיתה בשעת רואה אצל מלוה מחמת מיתה אפי' שייר קרקע כל שהוא וקנו מיניה אין מתנתו מתנה אלא אס עמד חוזר כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:]: וכדפרישית: **גִּבְר' מֵאֵן סָנֵא**. דסבירא ליה דאולינן בתר אומדנא דדעמא דנותן מתנה אע"פ שלא פירש כמי שפירש דמי דקתיס היכא דלא שייר קרקע כל שהוא אמדינן דעתיה שנתיאש מן החיים ולהכי לא שייר ואלדעתא דהכי יהב שאס ימות תתקיים המתנה ואס יעמוד תחזור לו ולא תתקיים המתנה: **ועמד וכנס נכסיו לאחרים**. כששמע שמת בנו אף לא פירש שנשביל מיתה בנו הוא עושה אלא סתם נתן: **מסנתו מסנה**. אחרי שלא פירש ותלה בזמיתת בנו דלא אולינן בתר אומדן דעתיה ומתני' ר"ש בן מנסיא היא דקמני ^(א) הכא לא שייר אין מתנתו מתנה דלמדינן דעתיה שעליו יודע שיעמוד מחולו זה לא היה נותן כל נכסיו: **כיואל קקולר**. ליהרר אף דעתו מיושבת עליו כל כך וכשאמר כתבו ע"מ לתם לאשמו אמר אלא מתוך טרדו ולאגמו שסח ולא אמר תנו: **המפרש**. מיבשה ליס: **אף המסוכן**. קרוב למיתה שדעתו שיכתבו ויתנו דלפטור את אשמו מן הייבוס נמכוין: **שאני הסס דאמר כתבו**. גלי דעמיה שרואה לתם גט דאי לאו לגרשה כתיבת גט מה לורך: **אומדנא דמוכח שאני**. שכל זמן שהיה בנו קיים לא נתן עד ששמע שמת אצל חולה כיון דרוב חולין לחיים והוא לא כוה מחמת מיתה ליכא אומדנא דמוכח כולי האי:

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

אמרה ליה ^(א) מן יהיב לן מכותבות דיריחו ואכלנא ביה נפל עלה חורבה ומתה אמרו חכמים אהואיל ולא נכנס אחריה אלא לבודקה מתה אינו יורשה: סבלונות מועטין שתשתמש בהן בבית אביה וכו': יתיב רבין סבא קמיה דרב פפא ויתיב וקאמר ביין שמתה היא ובין שמת הוא הדר הוא סבלונות הדרי מאכל ומשתה לא הדר יהדרא בה אידיה הדרא אפילו כישא דירקא אמר רב הונא בריה דרב יהושע יושמין ^(ב) להן דמי בשר בזול עד כמה בזול העד תילתא: **מתני'** ^אשכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ^א ושייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת ולא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת: **גב' מאן תנא** דאולינן בתר אומדנא אמר רב נחמן רבי שמעון בן מנסיא היא דתניא ^(ד) הרי שהלך בנו למדינת הים וישמע שמת בנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחר ואחר כך בא בנו מתנתו מתנה רבי שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו מתנה ^(א) (שאלמלא) היה יודע שבנו קיים לא היה כותבן רב ששת אמר ר' שמעון שזורי היא ^א דתניא ^א בראשונה היו אומרים הירצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חוזרו לומר אף המפרש והירצא בשיירא רבי שמעון שזורי אומר אף המסוכן ורב נחמן מאי טעמא לא מוקים לה כרבי שמעון שזורי שאני התם דאמר כתבו ורב ששת מ"ט לא מוקים לה כרבי שמעון בן מנסיא אומדנא דמוכח שאני מאן תנא להא דתנו רבנן ^(א) הרי שהיה חולה ומומר במטה ואמרו לו נכסוך למי ואמר להן דומה

אמרה ליה ^(א) מן יהיב לן מכותבות דיריחו ואכלנא ביה נפל עלה חורבה ומתה אמרו חכמים אהואיל ולא נכנס אחריה אלא לבודקה מתה אינו יורשה: סבלונות מועטין שתשתמש בהן בבית אביה וכו': יתיב רבין סבא קמיה דרב פפא ויתיב וקאמר ביין שמתה היא ובין שמת הוא הדר הוא סבלונות הדרי מאכל ומשתה לא הדר יהדרא בה אידיה הדרא אפילו כישא דירקא אמר רב הונא בריה דרב יהושע יושמין ^(ב) להן דמי בשר בזול עד כמה בזול העד תילתא: **מתני'** ^אשכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ^א ושייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת ולא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת: **גב' מאן תנא** דאולינן בתר אומדנא אמר רב נחמן רבי שמעון בן מנסיא היא דתניא ^(ד) הרי שהלך בנו למדינת הים וישמע שמת בנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחר ואחר כך בא בנו מתנתו מתנה רבי שמעון בן מנסיא אומר אין מתנתו מתנה ^(א) (שאלמלא) היה יודע שבנו קיים לא היה כותבן רב ששת אמר ר' שמעון שזורי היא ^א דתניא ^א בראשונה היו אומרים אהירצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חוזרו לומר אף המפרש והירצא בשיירא רבי שמעון שזורי אומר אף המסוכן ורב נחמן מאי טעמא לא מוקים לה כרבי שמעון שזורי שאני התם דאמר כתבו ורב ששת מ"ט לא מוקים לה כרבי שמעון בן מנסיא אומדנא דמוכח שאני מאן תנא להא דתנו רבנן ^(א) הרי שהיה חולה ומומר במטה ואמרו לו נכסוך למי ואמר להן דומה

דירקא הדרא אגודה של ירק אצל קדושין לא הדרי כדלמרי' לעיל [קמח:]. גזירה שמא יאמרו כי': **ושמין לטן כשצר** בזול. כשיחזרו לו אוכל

ומסקה שהאכילס והסקס ישומו בזול כדמפי' לקמיה לפחות שליש מדמיו שבענין זה שמין כל מחזירין אוכלים הנאכלים מתחלה שלא לרעת חורש שאילו היה יודע שצריך להחזיר לא היה אוכל משלו ומיהו בזול מיהא מחזיר. וה"נ אמרו (ב"ק דף ב.) גבי אכלה מתוך הרחבה משלמת מה שנהנית דמי עמיר בזול או דמי שעורים בזול וכן (כתבות דף ד:) גבי הניח להם אביהם פרה שאולה שחטוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול. ומהכא פשטינן לכל בזול דהיינו כל הדמים חסר שליש. כל זוזא חשבינן ואמרי' לשלומי בארבעה דנקי ארבע מעות דהיינו שני חלקי דינר שהרי שס מעה כסף דינר ודנקא היא מעה: **בִּרְתֵּנִי** ^אעני מרע שכתב כל נכסיו לאחרים. וה"ה אס חילק על פיו בלא כתיבה שאמר נכסיו לפלוני ^א כדמניה לקמן (דף קט: ב) כללמן על בני רועל שמתה וקיימו חכמים את דבריה וכגון שהיו עדים שהיה שכיב מרע שכתב או נתן מתנה זו או שכתב בשטר כד קאיר ודמי בערסיה כדלמרי' לקמן בגמרא [קנא:]: שייר קרקע כל שהוא. **בגמ'** [קמט:]: **מסנתו מסנה**. דמתנת שכיב מרע כמקלס אס עמד מחליו אינו חוזר וכגון שכתב זו קנין כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:]: והלכתא מתנת שכיב מרע כמקלס בעי קנין אע"ג דמית ומלוה מחמת מיתה ^א כמקלס לא בעי קנין והוא דמית [אצל אס] עמד חוזר אע"ג דקנו מיניה הואיל ומדלגת מיתה כוה מתנה זו: **מסנתו מתנה**. הואיל ושייר לעצמו הרי היא כמתנת בריא הלכך בין עומד מחליו בין מת מתנתו קיימת דשלא מדלגת מיתה נתן: לא שייר קרקע כל שהוא אין **מסנתו מסנה**. ואס עמד חוזר אפי' קנו מידו שגראין הדברים שמתנת מיתה נתן וע"מ שאס לא ימות לא יתקיים מתנה דמדלס שייר מידי אמרי' ^(א) לאו אדעתא דהכי יהב ליה שאס יעמוד מחליו ימות כרצע ויטערך לבדיות. אצל אס מת מיהא מתנתו מתנה בין שייר בין לא שייר כדמוכס בגמ' [קמח:]: אמר רב נחמן שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים רואין אס כמתלק מת קנו כולן כי' ואפי' לא קנו מידו קנו כל הנכסים לאחר מיתתו היכא דלא שייר מידו דרביר שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו וטעמא מפרש בגמ' [קמח:]. ודוקא שכיב מרע שכתב כל נכסיו סתם ולא כוה מחמת מיתה ולא הזכיר דברי מיתה בשעת רואה אצל מלוה מחמת מיתה אפי' שייר קרקע כל שהוא וקנו מיניה אין מתנתו מתנה אלא אס עמד חוזר כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:]: וכדפרישית: **גִּבְר' מֵאֵן סָנֵא**. דסבירא ליה דאולינן בתר אומדנא דדעמא דנותן מתנה אע"פ שלא פירש כמי שפירש דמי דקתיס היכא דלא שייר קרקע כל שהוא אמדינן דעתיה שנתיאש מן החיים ולהכי לא שייר ואלדעתא דהכי יהב שאס ימות תתקיים המתנה ואס יעמוד תחזור לו ולא תתקיים המתנה: **ועמד וכנס נכסיו לאחרים**. כששמע שמת בנו אף לא פירש שנשביל מיתה בנו הוא עושה אלא סתם נתן: **מסנתו מסנה**. אחרי שלא פירש ותלה בזמיתת בנו דלא אולינן בתר אומדן דעתיה ומתני' ר"ש בן מנסיא היא דקמני ^(א) הכא לא שייר אין מתנתו מתנה דלמדינן דעתיה שעליו יודע שיעמוד מחולו זה לא היה נותן כל נכסיו: **כיואל קקולר**. ליהרר אף דעתו מיושבת עליו כל כך וכשאמר כתבו ע"מ לתם לאשמו אמר אלא מתוך טרדו ולאגמו שסח ולא אמר תנו: **המפרש**. מיבשה ליס: **אף המסוכן**. קרוב למיתה שדעתו שיכתבו ויתנו דלפטור את אשמו מן הייבוס נמכוין: **שאני הסס דאמר כתבו**. גלי דעמיה שרואה לתם גט דאי לאו לגרשה כתיבת גט מה לורך: **אומדנא דמוכח שאני**. שכל זמן שהיה בנו קיים לא נתן עד ששמע שמת אצל חולה כיון דרוב חולין לחיים והוא לא כוה מחמת מיתה ליכא אומדנא דמוכח כולי האי:

שזורי שאני התם דלאו אומדן דעת הוא אלא בפירוש גלוי דעת הוא דכיון דאמר כתבו ודאי רוצה שיתנו ליה. והאי דלא אסר

ותנו מרוב פחד וטרודו ולא אדעתיה. אבל גבי ר' שמעון בן מנסיא ודאי איכא אמרות דעת שאילו היה יודע שבנו קיים לא

היה כותבו. ורב ששת דמוקי כרי"ש שזורי מי"ט לא מוקים לה כרי"ש בן מנסיא. אמר לך רב ששת אומדנא דמוכח שאני.

כלומר התם מוכחא מלתא ומפורסמת היא להכיאת דשמע שמת בנו וכתב כל נכסיו לאחר ואחר כך בא בנו אין מתנתו מתנה

דודאי מוכחא מלתא ולא אומדנא היא שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותבן והתם שאני. אבל הכא גבי ר' שמעון שזורי

דקאמר כתבו גט לאשתי דמסוכן הוא ולא מוכחא מלתא כולי האי היא דאמר כתבו לדודתן כן אמר כתבו דליתנו דאולינן

בבא בתרא

אמרה ליה. דרך שחוק: **מאן יהיב לן מכותבות דיריחו**. שהן מתוקים ונאכל עס הזנון שהוא חד שכן היה דרכן לאכול מתמרים עס הזנון שזה חד וזה מתוק ומתקין זה את זה ולפי שהצינה שלנסותה נמכוין השיצמו דרך שחוק כך. וליישנא דלמרי' שנטל עמו כותבת

אמרה כותבות דיריחו אני מריחה ולא לנון. יריחו נקראת עיר התמרים^א וויינו כותבות: **נפלה עליה חורבה ומסה**. וצא הצעל לפני צ"ד והיה רוצה לירש את אשמו ואמרו חכמים הואיל ולא נכנס עמה לצא עליה אלא לבדוקה ולגרשה ומסה בתוך כך אינו יורשה. אית דגרסי הכי ומוקי לה בארוסה ולא נהירא לי דלפילו צא עליה צימי אירוסין קודם הכנסתה לחופה לא ירית לה כדתינ^א חנן צר אחי אשמו ארוסה לא חונן כי' מתה אינו יורשה דאין הצעל יורש את אשמו עד שמתנן לחופה כדנפקא לן (לעיל דף קט:). ירושת הצעל משארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה^א דהיינו לאחר שנכנסה לחופה הלכך נשואה מוקמינן לה והכי גרסי' ואמרו חכמים הואיל ונכנס אחריה לבדוקה מתה אינו יורשה דכיון דהיה נדעמו לגרשה אס ימאלנא צעלת מוס ובמך כן מתה קודם שנפייסו אינו ווכה צירוסה. ומהכא שמעינן שמי שמתה אשמו מתוך קטטה שיש נדעמו לגרשה שוב אינו יורשה כדלמרי' במס' גיטין (דף יח. ת) משנתן עיניו לגרשה שוב אין לבצעל פירות: **ויפיס וקאמר צין שמס** הוא צין שסמסה היא וסדר צה. איהו ומגרש לה: **סבלונות סדרי**. כגון סבלונות שאין עשויין ליצלות ששלח סתם אצל אוכלא ומשתיא ששלח בזית חמיו לא הדרי מסתמא אס אכל מסעודת סתן שס דיניר דהיינו עשויין ליצלות הלכך מחולין כדמתיא לעיל^א אצל אס פירש על מנת שיחזרו לי הדרי לא שגא סבלונות מרזוין ולא שגא סבלונות מועטין כדמפי' ^א צמתינ^א אצל אי הדרא צה איהי אפי' כיא

דירקא הדרא אגודה של ירק אצל קדושין לא הדרי כדלמרי' לעיל [קמח:]. גזירה שמא יאמרו כי': **ושמין לטן כשצר** בזול. כשיחזרו לו אוכל ומסקה שהאכילס והסקס ישומו בזול כדמפי' לקמיה לפחות שליש מדמיו שבענין זה שמין כל מחזירין אוכלים הנאכלים מתחלה שלא לרעת חורש שאילו היה יודע שצריך להחזיר לא היה אוכל משלו ומיהו בזול מיהא מחזיר. וה"נ אמרו (ב"ק דף ב.) גבי אכלה מתוך הרחבה משלמת מה שנהנית דמי עמיר בזול או דמי שעורים בזול וכן (כתבות דף ד:) גבי הניח להם אביהם פרה שאולה שחטוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול. ומהכא פשטינן לכל בזול דהיינו כל הדמים חסר שליש. כל זוזא חשבינן ואמרי' לשלומי בארבעה דנקי ארבע מעות דהיינו שני חלקי דינר שהרי שס מעה כסף דינר ודנקא היא מעה: **בִּרְתֵּנִי** ^אעני מרע שכתב כל נכסיו לאחרים. וה"ה אס חילק על פיו בלא כתיבה שאמר נכסיו לפלוני ^א כדמניה לקמן (דף קט: ב) כללמן על בני רועל שמתה וקיימו חכמים את דבריה וכגון שהיו עדים שהיה שכיב מרע שכתב או נתן מתנה זו או שכתב בשטר כד קאיר ודמי בערסיה כדלמרי' לקמן בגמרא [קנא:]: שייר קרקע כל שהוא. **בגמ'** [קמט:]: **מסנתו מסנה**. דמתנת שכיב מרע כמקלס אס עמד מחליו אינו חוזר וכגון שכתב זו קנין כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:]: והלכתא מתנת שכיב מרע כמקלס בעי קנין אע"ג דמית ומלוה מחמת מיתה ^א כמקלס לא בעי קנין והוא דמית [אצל אס] עמד חוזר אע"ג דקנו מיניה הואיל ומדלגת מיתה כוה מתנה זו: **מסנתו מתנה**. הואיל ושייר לעצמו הרי היא כמתנת בריא הלכך בין עומד מחליו בין מת מתנתו קיימת דשלא מדלגת מיתה נתן: לא שייר קרקע כל שהוא אין **מסנתו מסנה**. ואס עמד חוזר אפי' קנו מידו שגראין הדברים שמתנת מיתה נתן וע"מ שאס לא ימות לא יתקיים מתנה דמדלס שייר מידי אמרי' ^(א) לאו אדעתא דהכי יהב ליה שאס יעמוד מחליו ימות כרצע ויטערך לבדיות. אצל אס מת מיהא מתנתו מתנה בין שייר בין לא שייר כדמוכס בגמ' [קמח:]: אמר רב נחמן שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים רואין אס כמתלק מת קנו כולן כי' ואפי' לא קנו מידו קנו כל הנכסים לאחר מיתתו היכא דלא שייר מידו דרביר שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו וטעמא מפרש בגמ' [קמח:]. ודוקא שכיב מרע שכתב כל נכסיו סתם ולא כוה מחמת מיתה ולא הזכיר דברי מיתה בשעת רואה אצל מלוה מחמת מיתה אפי' שייר קרקע כל שהוא וקנו מיניה אין מתנתו מתנה אלא אס עמד חוזר כדפסקינן לקמן בגמרא [קנא:]: וכדפרישית: **גִּבְר' מֵאֵן סָנֵא**. דסבירא ליה דאולינן בתר אומדנא דדעמא דנותן מתנה אע"פ שלא פירש כמי שפירש דמי דקתיס היכא דלא שייר קרקע כל שהוא אמדינן דעתיה שנתיאש מן החיים ולהכי לא שייר ואלדעתא דהכי יהב שאס ימות תתקיים המתנה ואס יעמוד תחזור לו ולא תתקיים המתנה: **ועמד וכנס נכסיו לאחרים**. כששמע שמת בנו אף לא פירש שנשביל מיתה בנו הוא עושה אלא סתם נתן: **מסנתו מסנה**. אחרי שלא פירש ותלה בזמיתת בנו דלא אולינן בתר אומדן דעתיה ומתני' ר"ש בן מנסיא היא דקמני ^(א) הכא לא שייר אין מתנתו מתנה דלמדינן דעתיה שעליו יודע שיעמוד מחולו זה לא היה נותן כל נכסיו: **כיואל קקולר**. ליהרר אף דעתו מיושבת עליו כל כך וכשאמר כתבו ע"מ לתם לאשמו אמר אלא מתוך טרדו ולאגמו שסח ולא אמר תנו: **המפרש**. מיבשה ליס: **אף המסוכן**. קרוב למיתה שדעתו שיכתבו ויתנו דלפטור את אשמו מן הייבוס נמכוין: **שאני הסס דאמר כתבו**. גלי דעמיה שרואה לתם גט דאי לאו לגרשה כתיבת גט מה לורך: **אומדנא דמוכח שאני**. שכל זמן שהיה בנו קיים לא נתן עד ששמע שמת אצל חולה כיון דרוב חולין לחיים והוא לא כוה מחמת מיתה ליכא אומדנא דמוכח כולי האי:

שזורי שאני התם דלאו אומדן דעת הוא אלא בפירוש גלוי דעת הוא דכיון דאמר כתבו ודאי רוצה שיתנו ליה. והאי דלא אסר

ותנו מרוב פחד וטרודו ולא אדעתיה. אבל גבי ר' שמעון בן מנסיא ודאי איכא אמרות דעת שאילו היה יודע שבנו קיים לא

היה כותבו. ורב ששת דמוקי כרי"ש שזורי מי"ט לא מוקים לה כרי"ש בן מנסיא. אמר לך רב ששת אומדנא דמוכח שאני.

כלומר התם מוכחא מלתא ומפורסמת היא להכיאת דשמע שמת בנו וכתב כל נכסיו לאחר ואחר כך בא בנו אין מתנתו מתנה

דודאי מוכחא מלתא ולא אומדנא היא שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותבן והתם שאני. אבל הכא גבי ר' שמעון שזורי

דקאמר כתבו גט לאשתי דמסוכן הוא ולא מוכחא מלתא כולי האי היא דאמר כתבו לדודתן כן אמר כתבו דליתנו דאולינן

מסורת הש"ס

א) [כתבות דף ב"ק כ. קיב. ב"מ מב:]. ב) [פסאס פ"ג מ"ז לקמן קיג:]. ג) לקמן קנא: ד) לעיל קלב. [ומוספתא כמותות פ"ד]. ט) [ז"ל שאלמלי עי' חוס' מגילה כא., (1) ז"ל דמקן.] ו) גיטין יג' סה: חולין עי': [ומתות ל: טבול יוס פ"ד מ"ה]. ח) [ומוספתא כמותות פ"ד]. ט) [דברים לד:]. י) [ויצמות טט: ע"ש]. יא) [במדבר טו:] יב) [דף קמז:]. יג) [נפסירישית. רש"ש]. יד) [גני' כ"ל וגו' ר"א כתיבה ולר"ל משעת מניה ולמאי דמפסת אית ליה]. טו) [דף קמח. ד"ה מוהירן].

הנהגות הב"ח

א) [בבא מין מאן יהיב וכו' עליה מורכב:] ב) [רשב"ם ד"ה שכיב מרע וכו' כדנתן ד"ה ד"ה חמיו וכו' מתנת מיתה לא בני גליל ויבנה כמקלס נמחק:] ג) [ד"ה לא שייך וכו' למרינן דדאי לא דלעמל:] ד) [ד"ה מתנתו וכו' דקמי' היכא דלא שייך:] ה) [חוס' ד"ה נכנס וכו' דלפלוסי מיידי ונכנס אחריה ללשות אס היא מותרנית לא ישאלו אס איהי וכו' יורשה דסתם מלך דידיה:]

מוסף תוספות

א. [ד'אמרין] סתמא לישם נישואין הוא נכנס. מנצ"ן. ב. ורב יוחי הלוי ז"ל פי' כדברי הרב ר' שמואל ז"ל אבל אמר דהכא דוקא הוא משום דמקורו מקח טעות ובא לבטל קידושין מעיקרן, ולא היקח כלום דהוא לא מן המוסין הפוסלין באשה הוא, ועוד שהרי לא תתברר שהיה בה. מנצ"ן. ג. דצריך לחלק ולומר וכו' דאנן סהדי דארתא דהכי עבדי וכו', שאנו אומדין שלכך היה דעתו. מוס' קידושין מט: א. ת. ומפני שהלכה כמותו נקטה לחודיה. רע"בש"א.

רבינו גרשום (המשך)

בן מנסיא היא: רב ששת אמר מתני' ר' שמעון שזורי היא. דאדיל בתר אומדנא. הירצא בקולר ליהרר אמר כתבו גט לאשתי שלא תפול ליבם אע"ג דלא אמר כתבו ויתנו הרי זה יכתבו ויתנו. מה שאין כן כשאר אינש דקדלמא אמר כתבו לחוד אין כותבין וגותנין משום שמת משחק הוא בה